

3. Назаренко В. Основные принципы экономических отношений в аграрной сфере развитых стран с рыночной экономикой // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2005. - № 3. – С. 9-12.

4. Романова О.С. Современные тенденции развития интеграционных процессов в АПК России / О.С. Романова // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий.— 2007.— №5. – С. 63-65

5. Сахно Л.А. Удосконалення економічних відносин в інтегрованих агропромислових підприємствах / Л.А. Сахно // Економіка АПК. – 2014. - №8. – С. 142-146

6. Стеченко Д. М. Наукові підходи до створення інтегрованих корпоративних структур в економіці України / Д. М. Стеченко // Управління соціально-економічним розвитком: держава, регіон, підприємство. Кол. Монографія / [Антошкіна Л. І., Бондар І. К., Стеченко Д. М., Ушенко Н. В. та ін.]; за ред.. Н. В. Ушенко. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – С.242–248.

7. Фролов В.И. Экономический механизм межхозяйственных связей в АПК. М.:Агропромиздат, 1989.— С.144

УДК 338.48

Орленко О.В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Готельно-ресторанне господарство є однією з головних складових туристичної індустрії України. Проте, сьогодні можна констатувати про відсутність висококонкурентних позицій у цьому секторі національної економіки. Інфраструктура закладів розміщення в Україні не відповідає міжнародним нормам проживання та відпочинку: недостатня кількість готельних підприємств, у структурі готельних підприємств низька частка закладів високої категорії, матеріально-технічна база застаріла та потребує модернізації, відсутні сучасні засоби зв'язку та інформаційних комунікацій, ефективні та надійні системи захисту, які є передумовою високого рівня якості послуг [5].

В усьому світі готельно-ресторанний бізнес є одним з найбільш привабливих для інвесторів, а його рентабельність у розвинутих країнах не буває нижчою за 40%, при цьому досягаючи в «туристичних» зонах відмітки 100%. Щодо України, то на думку спеціалістів, значні потенційні можливості розвитку даної галузі залишаються нереалізованими. Вибагливість клієнтів щодо рівня сервісу зростає, конкуренція між гравцями та несприятлива економічна ситуація висувають нові вимоги щодо якості та ефективності функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу. Саме тому проблеми забезпечення належного рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств готельно-ресторанної індустрії на основі якісного аналізу умов зовнішнього та внутрішнього середовища їх функціонування набувають високої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Окремі аспекти розвитку готельних підприємств розглядають вітчизняні і зарубіжні автори у своїх наукових працях: В.А. Азар, Р.А. Браймер, О.П. Дурович, М.І. Кабушкін, В.І. Карсекін, В.О. Квартальнов, Н.М. Кузнецова, Г.А. Папірян, Т.І. Ткаченко, Д. Уокер, О.Д. Чудновський. У цих роботах вчені розглядають основи розвитку індустрії гостинності та туризму, досліджують розвиток територіальних сегментів туризму, а також аналізують причини, які впливають на розвиток туристичної галузі в країні.

Виділення не вирішених раніше частини загальної проблеми. Подальшого вивчення потребують питання, щодо забезпечення ефективного функціонування готельно-

ресторанної індустрії.

Мета статті. Обґрунтувати та визначити стратегічні напрямки розвитку готельно-ресторанної індустрії в Україні.

Виклад основного матеріалу. Українська готельно-ресторанна індустрія має великі перспективи і є одним з найперспективніших в Східній Європі, але при всьому потенціалі розвитку цього бізнесу в Україні якість наявних готелів та ресторанів недостатня для країни з високою інвестиційною привабливістю, багатим історичним минулим і широкими туристичними можливостями.

Кількість готелів в Україні порівняно з туристськими країнами світу незначна. У Великій Британії, наприклад, функціонує близько 260 тис. готелів. У країнах Європи число великих готелів становить 15 -25% загальної кількості готельних господарств, 75 - 85% - мотелі та готелі сімейного типу. За даними аналізу структури готельного господарства України, такі форми готельного господарства, як мотелі, кемпінги, молодіжні бази, надзвичайно поширені в інших країнах, в Україні практично не розвинуті [2].

Як свідчить міжнародний досвід, саме такі підприємства могли б дати істотний поштовх розвитку галузі та створенню додаткової кількості робочих місць. Чинне законодавство України нечітко визначає готельне господарство, його належність до сфери туристських послуг та відомче підпорядкування. Тому для розвитку готельного господарства України, підвищення попиту на ринку споживання готельних послуг, створення і входження на ринок малих готельних підприємств доцільним є розробка проекту Закону України про розвиток готельного господарства. Положення Закону мають визначити правові, економічні та організаційні засади створення і подальшого розвитку конкурентних відносин на цьому ринку.

Розвиток індустрії дозвілля на сучасному етапі впливає на структурні зрушення в економіці країн, які мають значні природно-рекреаційні і історико-культурні ресурси. Для їх освоєння активно використовують як вітчизняні так і іноземні інвестиції в галузі, що обслуговують індустрію дозвілля якою є готельне господарство.

Останнім часом суттєву конкуренцію підприємствам готельного господарства і, в тому числі, великим готелям, створюють фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, які переважно утримують невеличкі готелі та є власниками приватних будинків та квартир, кількість яких за останні роки інтенсивно зростає. Вони пропонують відвідувачам повний спектр основних та додаткових готельних послуг при значно нижчій їхній вартості. За даними Державної податкової адміністрації у 2014 році (порівняно з 2009 р.), кількість фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, що утримували готелі, збільшилась на 680 осіб, або на 44,4%. Ними отримано доходу від реалізації готельних послуг на 282.5 млн. грн. (59,6% загального доходу фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, що надавали послуги з тимчасового проживання), що на 122.6 млн. грн., або в 1,8 рази більше, ніж у 2009 р. [1, 3].

Чинне законодавство України нечітко визначає приналежність готельного господарства до сфери туристських послуг та відомче підпорядкування. Тому для того щоб розвинути готельне господарство України, підвищити попит на ринку споживання готельних послуг, створити і вийти на ринок малих готельних підприємств, необхідно розробити проект Закону України щодо розвитку готельного господарства.

Готельно-ресторанна сфера є однією з небагатьох галузей нашої економіки, в яку можна за короткий час залучити іноземний капітал. Термін будівництва об'єктів іноземними фірмами складає 1-2 роки, а окупність готелів міжнародного класу - 3-5 років. Але в даний час важко розраховувати на великий приплив іноземного капіталу, зважаючи на те, що західних інвесторів стримує економічна нестабільність в країні, відсутність правових гарантій.

Висновки і пропозиції. Проблеми готельно-ресторанної індустрії України з року в рік залишаються незмінними - дефіцит готелів усіх класів та несприятливий

інвестиційний клімат в країні, обумовлений непрозорістю українського законодавства і складністю процедур отримання земельних ділянок.

Основні заходи, що мають бути впроваджені українським урядом з метою подолання вищезазначених проблем і забезпечення сталого розвитку готельного господарства країни можуть бути сформульовані наступним чином: сформувати механізм підтримки будівництва нових готельних об'єктів; забезпечити пільгове кредитування будівництва і реконструкції готелів; забезпечити прозорий порядок резервування місць під будівництво готелів і їх виділення на тендерній основі; зменшити ПДВ на готельні послуги за прикладом деяких країн ЄС.

Шляхи розв'язання проблеми низького рівня капіталовкладень в розвиток готельно-ресторанного господарства:

- звільнення новостворюваних готелів від сплати ГЗ протягом 3 років з початку експлуатації, запровадження пільгових ставок сплати податку на прибуток на цей період;

- при будівництві надання переваги невеликим туроб'єктам - 40-50 місць - вони швидше реагують на вимоги клієнтів та економічно рентабельніші;

- створення спільних підприємств. Одним з варіантів участі української сторони є вартість відводу земельних ділянок під забудову і природних ресурсів, які будуть використовуватись в процесі експлуатації об'єкту. Внесок зарубіжної сторони - інвестування проектів. Пропорційно внескам і ділиться прибуток;

- укладання франчайзингових угоди та контрактів на управління. Цей підхід передбачає наступну схему: держава володіє землею, приватизований державний готель або готельна компанія володіє майном, а іноземна компанія інвестує гроші на реконструкцію чи відновлення готелю, в подальшому повертаючи їх за рахунок частки у прибутку;

- створення локальних вільних економічних зон туристичного профілю із встановленням для обмежених територій пільгових економіко-правових, фінансово-кредитних, митних та інших умов господарювання. Це дало б значний поштовх в інфраструктурному облаштуванні територій, забезпечило б приплив вільної конвертованої валюти у місцеві бюджети, збагатило б управлінський досвід і, в кінцевому підсумку, прискорило б вихід на міжнародний ринок туристичних послуг. Такі зони мають створюватись на територіях, туристичні ресурси яких користуються попитом на світовому ринку.

Просування на зовнішній ринок доволі проблематичне без грамотної та суттєвої інформаційної підтримки. Для покращання існуючого стану інформатизації в галузі необхідно: запровадити 50-відсоткове цільове скерування надходжень від готельного збору на інформаційно-рекламне забезпечення туристично-готельної діяльності; забезпечити тісніше співробітництво з представництвами України за кордоном, які б могли розповсюджувати рекламно-презентаційні видання у відповідних країнах для створення туристичного іміджу регіонів України.

Анотація. У статті досліджено сучасний стан готельно-ресторанної індустрії в країні, розглянуті стратегічні напрями її розвитку в майбутньому. Здійснений аналіз основних тенденцій розвитку готельно-ресторанної галузі в Україні. Визначено перспективи розвитку та напрями для підвищення ефективності функціонування підприємств готельного господарства.

Ключові слова: готельно-ресторанна індустрія, готельний бізнес, туризм, стратегія розвитку

Анотація. В статті досліджено сучасне становище готельно-ресторанної індустрії в країні, розглянуті стратегічні напрями її розвитку в майбутньому. Проведений аналіз основних тенденцій розвитку готельно-ресторанної галузі в Україні. Визначені перспективи розвитку та напрями для підвищення ефективності функціонування підприємств готельного господарства.

Ключові слова: готельно-ресторанна індустрія, готельний бізнес, туризм, стратегія розвитку

Summary. In the article the current state of the hotel and restaurant industry in the country, considered strategic directions of its development in the future. The analysis of major trends of hotel and restaurant industry in Ukraine. The prospects of development and areas for improvement of the enterprises hospitality industry.

Keywords: hotel and restaurant industry, hospitality, tourism, development strategy.

Бібліографічний список використаної літератури

1. Готелі та інші місця для короткотермінового проживання. 2014. Статистичний бюлетень - К. : Державний комітет статистики України, 2014 // [Електронний ресурс] : - Електрон. текстові дані (152 Мв). - К. : Держкомстат України. - 2015. <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Грабовенська С.П. Економічний аналіз готельного господарства та динаміка туристичних потоків в Україні [Текст] / С.П. Грабовенська / Науковий вісник Національного лісотехнічного ун-ту. - 2012. – Вип. 22.1. - С.214-221].
3. Статистичний бюлетень «Мережа підприємств роздрібної торгівлі та ресторанного господарства» [Електронний ресурс]: Держ. служби статистики.- Режим доступу: www. URL: <http://ukrstat.org>.
4. Статистичний щорічник України за 2015 рік / За ред. О. Г. Осауленка; відп. за випуск Павленко Н. П. ; Державний комітет статистики України. - К. : Консультант, 2016. - 556 с.
5. Тенденції розвитку ресторанного бізнесу України. Іванік О.Л. [Електронний ресурс]: Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського Режим доступу www.rusnauka.com/Economics/32215.doc.htm.

УДК 338.432

Манойленко М.В.

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО СКОРОЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Українська аграрна політика характеризується недостатньою ефективністю функціонування, зважаючи на наявні сприятливі природно-кліматичні умови, потужний ресурсно-виробничий потенціал і сформовані традиції господарювання сільського населення. Ситуація ускладнюється в умовах підвищеної макроекономічної нестабільності та започаткованої адміністративно-територіальної реформи, що загострює трансформаційні процеси та структурні перетворення в аграрній сфері. Відтак, посилюються умови невизначеності функціонування АПК, дестабілізуючий вплив загроз, ускладнюється прогнозування стратегічних параметрів розвитку цього сектору економіки та обмежуються резерви нарощення ефективності господарювання в аграрній сфері [4]. Це призводить до негативних як економічних (зниження конкурентоспроможності продукції та інвестиційної привабливості аграрної сфери, сировинна спрямованість АПК, погіршення безпечності продукції, ірраціональне